

of the concept and the peculiarities of its interpretation are examined on the basis of corporate sustainability reports.

Keywords: *sustainability; sustainable development; corporate discourse; concept; information content; interpretation; economic sustainability; ecological sustainability; social sustainability; corporate sustainability report; holism.*

УДК 811.214.21'373.46:796:82-92

В. Базиленко, студ.

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ СПОРТИВНОЇ ЛЕКСИКИ В СУЧАСНІЙ ПУБЛІЦИСТИЦІ МОВОЮ ГІНДІ

Стаття присвячена функціонуванню спортивної лексики в сучасній публіцистичній мові гінді, а також аналізу запозичень з інших мов. Автор акцентує увагу на особливостях запозичення, а також, вживаності їх в засобах масової інформації. Проведена робота по виокремленню груп лексики відповідно до способів формування в сучасній мові гінді: запозичення з англійської мови, слова-реалії на позначення спортивних явищ, неологізми на основі мови гінді.

Ключові слова: *спорт, спортивна лексика гінді, функціонування лексики, спортивні терміни.*

Актуальність обраної теми дослідження пов'язана з популярністю та масовістю різних видів спорту в Індії, а також тим, що аналіз спортивної лексики належить до пріоритетних напрямків дослідження лексичної системи сучасної літературної мови гінді, а саме виявлення закономірностей формування, поповнення та вдосконалення галузевих термінологічних систем. Дослідження функцій гіндімовної спортивної лексики й чинників, що впливають на її формування та розвиток, є актуальним для сучасної індології, оскільки відомостей про ґрунтовні розвідки в цій сфері нами не було виявлено, а наявна лише узагальнена інформація.

Метою нашого дослідження є виявлення особливостей функціонування спортивної лексики мови гінді в сучасній публіцистиці.

На сьогоднішній день популярність спорту в Індії стрімко зростає, чого не спостерігалось ще кілька десятиліть тому. Цьому

посприяла глобалізація, внаслідок якої в Індії західні види спорту, зокрема футбол, активно популяризуються останнім часом.

З середини XIX ст. по 1947 рік Індія знаходилася під впливом колоніальної влади Англії. Наприкінці XX ст., коли англійська мова набула інтернаціонального значення, мова спорту Індії була переповнена англіцизмами, які досить швидко закріпилися в спортивній лексиці різного рівня та сфер вживання. Проте починаючи з періоду здобуття Індією незалежності та початку становлення стандартизованої мови гінді і до сьогодні спостерігаються активні процеси термінотворення в усіх сферах функціонування мови гінді [1, 56]. Це торкається і сфери спорту, де більшою чи меншою мірою англійським спортивним термінам створюються відповідники на основі наявного лексичного матеріалу мови гінді та санскриту.

Не викликає сумніву те, що спорт – це спеціалізована сфера діяльності, яка потребує відповідної мовної оснащеності. Про наявність такої спеціалізації свідчить помітка "спорт.", що використовується укладачами словників для віднесення слів до стилістично обмежених і вказує на "обмеження, обумовлені вузько-спеціальним характером термінів науки, техніки, ремесла, мистецтва тощо" [2, 12]. Можливість застосування цієї помітки до всього слова, окремого значення або сталого поєднання слів дозволяє судити про наявність не тільки простих і складених лексичних одиниць, а й спеціалізованих значень загальноживаних слів. Таким чином, спортивна лексика належить до сфери професійно обмеженої. Особливо відзначимо можливість включення сфери спорту до визначення терміна: "Термін – це слово або складене найменування (стійке словосполучення), яке є позначенням спеціального поняття з галузі науки, техніки, права, спорту, мистецтва тощо" [4, 272].

Отже, на основі принципів розмежування термінологічної та нетермінологічної лексики ми робимо висновок про те, що під загальною назвою "спортивна лексика" мається на увазі сукупність спортивних номінацій, що утворюють спортивну терміносистему та сукупність загальноживаної спортивної лексики.

У спорті завжди існує елемент змагання, боротьби з суперником або з небезпекою, а це передбачає оцінку дій спортсмена.

З цього випливає важливий наслідок – можливість терміна сполучуватися з оціночними словами, не змінюючи власну предметно-понятійну віднесеність, що не властиво для переважної більшості наукових термінів [6, 6].

Потрібно розуміти, що спортивна термінологія використовується не лише в текстах наукових статей, підручників (як наукова), але і в газетах, журнальних статтях, звучить в усному мовленні радіо- та телекоментаторів.

Розглядаючи загальні особливості термінологічної лексики мовою гінді, Подрезов О. А. робить висновки про її специфіку, яка полягає, по-перше, в її професійності, а тому термінологічності, по-друге – в її доступності для широкого кола носіїв мови і, отже, виході за межі терміносистеми. До особливостей термінології лінгвіст відносить: системність, наявність дефініції, тенденцію до однозначності в межах свого термінологічного поля, відсутність експресії, стилістичну нейтральність [5, 12].

У дослідженні спортивної лексики мовою гінді нас цікавить її функціонування в мові сучасної публіцистики. Публіцистичне мовлення є різноаспектним та багатожанровим. У ньому вже сформувались такі найважливіші жанри, різновиди публікацій: статті, замітки, звіти, інтерв'ю, репортажі, кореспонденції, рецензії, огляди, есе, листи, нариси, реклами, сатиричні жанри – фейлетони, памфлети, байки, гуморески, епіграми, пародії сатиричні афоризми тощо [4, 233].

Згідно з нашим дослідженням, яке базується на аналізі публіцистичних матеріалів за останнє півріччя 2014 року, спортивна лексика мовою гінді функціонує в усіх різновидах публікацій. У сучасній публіцистиці гінді спостерігається співвідношення міжнародних (запозичених) та автентичних (власне гінді) термінів. Деякі спортивні терміни запозичені з англійської мови активно використовуються в публіцистиці та стали частиною словника гінді, оскільки позначають явища, притаманні західному спорту та не мають аналогів мовою гінді. Як результат, в публіцистичних текстах спортивна лексика представлена стилістичними пластами. Поряд із стилістично-нейтральними термінами активно використовуються розмовні терміни, а також розмовні чи діалектні сленгізми.

Аналіз публікацій на спортивну тематику в газетах, журналах та інтернет-джерелах за останнє півріччя 2014 року дає нам можливість визначити загальні особливості спортивної лексики гінді та виділити групи лексики за способом проникнення до мови гінді, утворенням та семантикою. Так ми виділяємо три групи лексики за походженням: англіцизми; новоутворення на основі гінді (за словотвірною моделлю англійської мови); лексика власне гінді (загальна спортивна лексика та слова-реалії).

1. *Спортивні терміни, запозичені з англійської мови.* Міжнародна спортивна термінологія запозичується в початковій формі, найчастіше з англійської мови, та транслітерується засобами мови гінді, шрифтом деванагарі. При цьому передача міжнародних термінів шрифтом деванагарі здійснюється з максимальним наближенням до правил вимови мови оригіналу, з можливими модифікаціями, що переважають серед освічених кіл індійського суспільства. Слова, що входять до цієї групи, розподіляємо за кількома лексико-семантичними парадигмами:

– першу складають запозичені лексеми для найменування нових для мови гінді реалій дійсності (міжнародні спортивні терміни): ओवरटाइम "овертайм", प्लेऑफ "плей-офф", ड्राफ्ट "драфт";

– до наступної лексико-семантичної групи із загальною семантичною ознакою (ознака "агентивності") та загальним структурним елементом (суфіксом – अर) відносимо англіцизми-найменування спортсменів: बाइकर "байкер", प्लेमेकर "плеймейкер", राइडर райдер";

– до третьої лексико-семантичної парадигми входять нові слова-назви видів спорту: हॉकी "хокей", स्ट्रीटबॉल "стрітбол", बॉक्स "бокс" тощо;

– до останньої лексико-семантичної групи включені англіцизми-найменування спортивного обладнання: बाइक "байк", स्केटबोर्ड "скейтборд", स्कूटर "скутер".

Уживання лексики можна проілюструвати прикладами контекстів зі статей мовою гінді: सेमीफाइनल मुकाबले में साइना ने अपनी विरोधी को कड़ी टक्कर दी "У протистоянні півфіналу Сайна завдав

важкої поразки противнику"; इससे पहले शुक्रवार को हुए क्वार्टरफाइनल में साइना ने चीन की सुनयू को परास्त किया था "До цього у чвертьфіналі, що відбувся у п'ятницю, Сайна переміг китайського спортсмена"; इस जीत के दम पर उन्होंने ने नंबर 1 की रैंकिंग हासिल की थी। 'В цю мить перемоги він зайняв перший номер рейтингу" де вжито лексеми **सेमीफाइनल** "півфінал", **क्वार्टरफाइनल** "чвертьфінал", **रैंकिंग** "рейтинг" – англійські терміни, транслітеровані шрифтом деванагарі, які не мають відповідників у мові гінді.

1. *Новоутворення на основі лексичного матеріалу гінді.* Варто зауважити, що сучасна спортивна термінологія гінді перебуває на етапі творення, чому сприяють глобалізаційні процеси, а також внутрішні суспільно-політичні процеси в Індії. При карбуванні нових спортивних термінів широко застосовуються методи калькування іншомовних термінів на основі наявного вітчизняного лексичного матеріалу [1, 44]. Калькування відбувається за рахунок імітації англомовної словотвірної моделі, тобто відтворення внутрішньої форми слова морфемним матеріалом мови гінді. Наприклад: **मुक्केबाजी** "бокс" (кулак+боротьба), **गेंदबाजी** "подача м'яча в крикеті" (м'яч+боротьба). Інші лексеми **खेल**, **खेल-कूद** "гра, спорт" (гратися, стрибати), **साइकिलचलाना** "Велосипедний спорт" (водити велосипед), **व्यायामी** "атлет" (той, що робить вправи), **गोताखोर** "дайвер, водолаз", **गोलरक्षक** "голкипер" (гол+захисник), **तरङ्ग-पट्टी पर बहना** "займатися серфінгом" (плисти на хвилі-дощечці), **घुड-दौड़** "скачки на конях" (кінь+скачка), **पोंगी** "гребля" (човен, каное), **समयांकन** "регулювання, відлік часу" (час + оцінка), **समुलन** "баланс", **दण्ड** "пеналті" (покарання), **स्केटिंग का मदान** "каток" (майданчик для скейтингу) тощо.

Новоутворена спортивна лексика активно вживається поряд з англіцизмами, що демонструють заголовки статей: **मुक्केबाजी** :

एक ऐसा लोकप्रिय खेल जो खतरनाक है। बॉक्स – одна популярна та водночас небезпечна гра"; कोलकाता टीम में खेलने के लिए नरेन को ठीक करना होगा गेंदबाजी एक्शन "Аби грати в команді Калькутти Нарену доведеться показати гарну подачу м'яча"; अभी और खेलना चाहते हैं इन्होंने के गोलरक्षक सीमन्त "Англійський голкіпер Сімейн ще хоче грати".

2. *Лексеми власне гінді*. наявність такої лексики завдячує тому, що в Індії існують як схожі з європейськими, так і автентичні види спорту та різноманітні фізичні вправи, йога, методики оздоровлення, які не притаманні західним країнам. Дані види спорту мають свій лексичний апарат, що включає як загальну спортивну лексику гінді так і слова-реалії. Дана група є найменш чисельною, виділеною нами, проте становить цікаву мовну проблему та заслуговує на увагу.

Так, до лексем, що позначають види спорту, схожі з європейським, відносимо: कसरत "гімнастика", ताश "карти", शतरंज "шахи", गेंद "м'яч", झीण्ड "крікет", तशाकी "плавання", प्रतियोगिता "змагання, олімпіада" тощо. Це також лексика на позначення автентичних видів спорту та народних ігор, що переважно є словами-реаліями, які не мають відповідників в інших мовах: जलेबीरेस "Джалєбі перегони", चम्मचरेस "Перегони з ложками", सतोलिया "Сатолія", लण्डीटाण "Лангдітанг", लट्टू "Латту", कघे "Каче", रस्सीकूदना "Скакати через мотузку", गिल्लीदण्डा "Гілли данда", बोरारेस "Перегони в мішках", तीनटाणकीरेस "Перегони на трьох ногах", मटकारेस "Перегони з глеком" тощо.

Наші спостереження показали, що лексика власне гінді також активно вживається у новинних статтях як спортивного, так і загального спрямування, наприклад: विश्वनाथन ने नए ने गेंके शतरंज क्लासिक में लगातार दूसरी बाजी में फिर से गलती

की"Віш्वнатхАнанд удруге підряд припустився помилки в класичній партії в шахи", बाँपी बनानी हप्तो कसरत के बाद जरूर लेँ येपडिट "Для гарної форми після фізичних вправ обов'язково скористайтеся цією дістою"; विदेशियों ने सतोलिया में खाई मात "Іноземці отримали поразку в змаганнях Сатолія"; जलेबीरेस में कुलदीप ने मारीबाजी "В змаганнях Джалебі переміг Кулдіп".

Зі сказаного вище можна зробити такі висновки: спортивна лексика в мові гінді є недостатньо дослідженою і донині викликає чимало запитань. Аналіз гіндімовних друкованих та інтернет засобів масової інформації показали, що спортивна лексика й термінологія найактивніше поповнюється за рахунок запозичень з англійської мови, що зумовлено екстралінгвістичними факторами – специфікою предметної області спорту та складним, похідним характером його понять.

Оскільки спортивна терміносистема гінді має статут такої, що розвивається, у ній поряд зі спортивними термінами англійської мови активно формуються та використовуються новоутворення на основі матеріалу мови гінді. Здебільшого це семантичні кальки та неосемантизми за англомовною моделлю. Разом з цим, в Індії наявні власні види спорту, які є недоступними європейцям і мають власну гіндімовну лексику, яка потребує ретельного аналізу. Специфіка аналізу лінгвістичного матеріалу полягає в тому, що особливості функціонування запозичених, уже наявних та нових спортивних термінів мовою гінді має не тільки лінгвістичні, а й культурологічні аспекти, що викликає безумовний інтерес.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баранников П. А. Проблемы хинди как национального языка / П. А. Баранников. – Ленинград: Наука, 1972. – 186 с.
2. Боровська О. В. Співвідношення національних та інтернаціональних термінів в українській термінології галузі фізичної культури та спорту : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з фіз. вих. і спорту : спец. 24.00.02 / Боровська О. В. – Львів, 2003. – 20 с.
3. Боровська О. В. Спортивний дискурс у російському масмедійному комунікативному просторі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філ. наук :

спец. 10.02.02 / Боровська О. В. – Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філології, 2009. – 19 с.

4. Кротевич Є.В. Словник лінгвістичних термінів – К., 1957. – 236 с.

5. Подрезов А. А. Лексико-грамматические особенности военной терминологии современного литературного языка хинди :дис. канд. філ. наук : 10.02.20 / Подрезов А. А. – Москва, 2001. – 183 с.

6. Таценко Н. В. Лексико-семантичні особливості сучасних спортивних термінів / Таценко Н. В., 2003.

7. Technical terms in Hindi. Sports. GovernmentofIndia, 1957. – 44 с.

8. पण्डे भट्ट. हिंदी में पारिभाषिक प्रशासनिक सद्दावली में एकरूपता की समस्या / बीपण्डे. भाषा, – 1973. – № 12. – С. 21–27.

9. शर्माग., हिंदी परिभाषिक सद्दावल // भाषा, – 1961. – № 08. С. 40–46.

10. Dynamic Sport Series: Important Rules and Regulations of Games [Електроннийресурс] // Krishna Prakashan Media. – 2000. – Режим доступу до ресурсу: <https://books.google.com.ua/books?id=-fzIE938wSUC&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>.

Стаття надійшла до редакції 27.04.15

В. Базиленко, студ.

Институтфилологии КНУ имени Тараса Шевченко, г. Киев

Особенности функционирования спортивной лексики хинди в современной публицистике

Статья посвящена функционированию спортивной лексики языка хинди в современной публицистике, а также анализу заимствований из других языков. Проанализированы статьи на спортивную тематику за последнее полугодие 2014 года. Автор акцентирует внимание на особенностях заимствования, а также их употреблении в средствах массовой информации. Выделены группы лексики соответственно способам формирования в современном языке хинди: заимствования с английского языка; слова-реалии обозначающие явления спорта; неологизмы на основе языка хинди.

Ключевые слова: спорт, спортивная лексика, функционирования лексики, спортивные термины.

V. Bazylenko, Stud.

Institute of Philology, TarasShevchenko National University of Kyiv

Features of the sport lexicon in hindi in modern publicism

The article is devoted to the functioning of the Hindi sports vocabulary in modern mass media, defining its typology and borrowings from other languages. The articles on sports subjects over the last six months of 2014 were analyzed. The author focuses on the specifics of borrowing and its usage in the language of Hindi

printed media. Structural work conducted to determine the distinctiveness of sport related words according to the ways they emerged in Hindi: English borrowings, culture-bound items, neologisms based on Hindi language.

Keywords: *sport, sports vocabulary, vocabulary operation, sporting terms.*

УДК 811.111

А. Д. Бєлова, д-р філол. наук., проф.
Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка, м. Київ

ВІРТУАЛІЗАЦІЯ КОМУНІКАТИВНОГО ПРОСТОРУ

Стаття містить огляд перспектив і тенденцій розвитку віртуальної комунікації і кіберпростору у напрямку Інтернету речей та гіперконнективності з урахуванням інформаційних та комунікаційних технологій, політичних та економічних факторів, поведінкових моделей, вікових преференцій. Візуалізація комунікативного простору, персоналізація Інтернету, де-глобалізація, захист персональної і конфіденційної інформації впливатимуть на організацію комунікативного простору, якість контенту, висуваючи нові вимоги до професіоналів у сфері комунікації.

Ключові слова: *віртуальна комунікація, Інтернет речей, інформаційні і комунікаційні технології, гіперконнективність, персоналізація Інтернету, конфіденційна інформація*

У ХХІ столітті комунікація, її моделі, цифровий ландшафт швидко трансформуються завдяки кардинальним змінам в інформаційних технологіях. Комунікація у віртуальному просторі стала об'єктом досліджень багатьох лінгвістів [4, 5, 10, 16, 17, 19, 21, 26]. Нові публікації свідчать про постійну диверсифікацію віртуальної комунікації та мовні особливості, що виникають під впливом високіх технологій та соціокультурних факторів [8, 9, 14].

Внаслідок конвергенції інформаційних і комунікаційних технологій (ICT convergence), доступності різноманітних гаджетів життя глобалізованого інформаційного суспільства стрімко переходить в режим *on-line* (*globalized "168" world* ($24 \times 7 = 168$)), а режим *off-line* все частіше виглядає аномалією, перш за все для наймолодших поколінь (*GenY, Z-gen*), які знайомі з комп'ютеризованим, а зараз вже віртуалізованим світом, з народження. Поруч з друкованими виданнями створюється все більше віртуальних освітніх, ігрових і розважальних ресурсів для дітей різного